

Ungas ekonomi

När du börjar arbeta ska du också börja försörja dig själv. Det kostar mindre att bo kvar hemma än att flytta till en egen lägenhet. Nedan är ett par exempel på hur ekonomin kan se ut. I det ena exemplet har du börjat arbeta, bor kvar hemma och betalar för det. I det andra exemplet studerar du och har ett eget boende.

Budget bo hemma	kr/mån	Budget för en studiemånad	kr/mån
Inkomster		Inkomster	
Lön	24 500	Studielån, 4 veckor	3 362
Skatt	-5 160	Studiebidrag, 4 veckor	7 728
Summa inkomster efter skatt, kr/mån	19 340	Bostadsbidrag	1 200
		Summa inkomster, kr/mån	12 290
Utgifter		Utgifter	
Betala hemma	5 690	Bostad	3 500
Utelunch	1 600	Mat	2 860
Kläder	520	Kläder	510
Mobiltelefon	150	Hygien och hälsa	660
Arbetsresor	880	Sport och fritid	650
A-kassa	140	Studiematerial	900
Sport och fritid	670	Övrigt nödvändigt, inkl. mobiltelefon	1 920
Summa utgifter, kr/mån	9 650	Summa utgifter, kr/mån	11 000
Kvar till sparande, nöjen, resor, mm, kr/mån	9 690	Kvar till sparande, nöjen, resor, mm, kr/mån	1 290

Planera din ekonomi genom att göra en budget över inkomster och utgifter. Kostnaden för boende kan variera mellan olika studieorter och boendeformer. Budgeten i högerspalten är ett exempel på hur din ekonomi kan se ut om du bor i studentrum.

Börja arbeta

Det finns olika sätt att söka jobb, använd många vägar samtidigt. Gå via arbetsförmedlingen eller rekryteringsbolag, kontakta arbetsgivaren direkt, svara på platsannonser och utnyttja dina kontakter. När du börjar arbeta har du rätt till en viss minimilön beroende på hur gammal du är. Det finns även regler kring arbetstid mm. Undvik att arbeta "svart". Förutom att det är olagligt får du ingen ersättning om du skulle bli sjuk eller om du skulle skada dig på jobbet. Du får dessutom på sikt lägre pension. Det är viktigt att du går med i en a-kassa när du börjar arbeta.

Skatter

På din inkomst betalar du skatt. Den beräknas utifrån att du jobbar hela året. Om du inte arbetar regelbundet kan du ansöka om jämkning, så arbetsgivaren inte drar för mycket skatt från din lön. På inkomster under ca 46 200 kr per månad betalar du enbart kommunal skatt, ca 33 procent. Tjänar du mer betalar du även statlig skatt, 20 procent.

Skyddsnet

I Sverige har vi ett skyddsnet i form av t. ex. sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. Om du är anställd och blir sjuk har du rätt till ersättning från din arbetsgivare de 14 första dagarna och sedan från Försäkringskassan. Från ersättningen görs ett karensavdrag motsvarande 20 procent av den sjuklön/sjukpenning du får vid sjukfrånvaro en genomsnittlig arbetsvecka.

Skulle du bli arbetslös har du rätt till ersättning. Är du inte medlem i någon a-kassa får du ersättning på 510* kr per dag från grundförsäkringen. Om du är medlem i en a-kassa kan du få högre ersättning, max 1 200* kr per dag. För att ha rätt till den ersättningen måste du bl. a. ha varit medlem i a-kassan i 12 månader.

Mitt första sommarjobb/extrajobb

När du börjar jobba är det viktigt med ett kontrakt mellan arbetsgivaren och dig om arbetsuppgifter, arbetstid, lön och semester. Andra viktiga saker att ha koll på är vad som händer om du blir sjuk, vad som gäller vid uppsägning och vilket försäkringsskydd du har i din anställning. Kolla gärna upp vilka löner som gäller för din åldersgrupp så du i förväg vet vilken lön som är rimlig att begära.

Börja studera på högskola/universitet

När du studerar på högskola/universitet har du rätt till studiemedel. Det består av en bidragsdel och en lånedel. Vid heltidsstudier kan du få studiemedel på 11 090 kr, för fyra veckor, varav bidraget är 3 362 kr och lånedelen är 7 728 kr (gäller från vårterminen 2022).

Tänk på att studielånen ska betalas tillbaka, att jobba extra kan vara ett bra sätt att slippa ta så mycket i lån. Du kan ha inkomster upp till ett visst belopp (fribelopp) under ett kalenderhalvår utan att ditt studiemedel påverkas. Fribeloppet är tillfälligt slopat tom 30 juni 2022.

När du studerar kan du även ha rätt till bostadsbidrag. Ansök hos Försäkringskassan.

* Beloppen är temporära och gäller tom 31 december 2022. Efter det gäller de ordinarie nivåerna på 365 respektive 910 kronor per dag.

För mer information
angående studier,
se www.csn.se

